

Antimisul

Sfârșitul Liturghiei catehumenilor (Cuvântului) și începutul Liturghiei credincioșilor (euharistica) se întrepătrund prin două acte săvârșite concomitent: rostirea ecteniei catehumenilor și desfacerea antimisului.

Sfânta Liturghie poate fi săvârșită numai pe antimis

Antimisul este o bucată de pânză de in sau de mătase, în formă dreptunghiulară, cu laturile de 50-60 cm, având imprimată scena punerii Domnului în mormânt. La noi și la ruși antimisul are cusute în el sfinte moaște pe când la greci acestea lipsesc. Toate antimisele cuprind însă numele parohiei, hramul bisericilor cărora sunt destinate și semnătura episcopului locului. Ele se schimbă de fiecare dată când se instalează un nou episcop.

Termenul de antimis vine din limba greacă de la cuvintele *anti* (în loc de) și *minos* (masă) însemnând așadar „în loc de masă”. El este obligatoriu pentru slujirea Sfintei Liturghii, în caz de nevoie Sfânta Liturghie putând fi săvârșită și în afara bisericii dar numai pe antimis. Antimisul stă în permanență pe Sfânta Masă, sub Sfânta Evanghelie, îndoit și învelit într-o pânză protectoare numită *iliton*.

La Sfânta Liturghie, după citirea din Evanghelie aceasta este așezată mai în față pe Sfânta Masă, lasând locul antimisului care este desfăcut de către preot în timpul rostirii ecteniei catehumenilor și însemnat cu semnul Sfintei Cruci la rostirea ecteniei.

Antimisul este „delegația” pe care episcopul o dă preotului spre a săvârși Sfânta Liturghie

Antimisul are în același timp un rol practic și o profundă semnificație teologică. Rolul practic consta în aceea ca pe antimisul desfăcut vor fi așezate Sfântul Potir și Sfântul Disc iar eventualele particule din Sfintele Daruri care vor cădea pe el vor putea fi adunate evitându-se profanarea. Semnificația teologică a antimisului vine din legătura lui cu episcopul locului a cărui semnătură o poartă întotdeauna.

„Biserica locală ca entitate având un statut eclesiologic plenar este dioceza episcopală” arată Mitropolitul Ioannis Zizioulas exprimând învățătura din totdeauna a Bisericii. Episcopul, în calitate de chip al lui Hristos a fost dintru început și în chip natural centrul în jurul căruia gravita toată viața religioasă a obștii creștine din fiecare Biserică locală. În primele secole creștine episcopul prezida toate adunările de cult, el fiind săvârșitorul de drept al slujbelor și în special al Sfintei Liturghii. La Liturghie întreaga Biserică locală se aduna în jurul episcopului exprimând unitatea ei ca Trup al Lui Hristos. Această calitate de săvârșitor de drept al Sfintei Liturghii episcopul o are în continuare și o va avea cât va fi Biserica. Dar, din cauza înmulțirii numărului creștinilor, a devenit imposibilă adunarea tuturor credincioșilor dintr-o Biserică locală la o singură Sfântă Liturghie slujită de episcop. Ca urmare episcopul delegă preoți ca, în numele lui să slujească Sfânta Liturghie și să păstorească parohiile. „Numai acea Euharistie este reală, arată Sfântul Ignatie al Antiohiei, care o săvârșește episcopul sau cel căruia i-a încredințat el săvârșirea ei”. Antimisul, purtând semnătura episcopului și având menționată parohia căreia îi este destinat este tocmai „delegația” pe care episcopul o dă preotului spre a săvârși Sfânta Liturghie și a păstori parohia respectivă. De aceea antimisele se schimbă întotdeauna la instalarea unui nou episcop.

Antimisul vădește Sfânta Liturghie ca centru al parohiei și al vieții ei întregi

„Antimisul a apărut din necesitatea de a pune în concordanță sensul Euharistiei - ca o lucrare a întregii Biserici care exprimă unitatea ei prin slujirea episcopului, cu necesitatea de a satisface multiplele adunări euharistice”. Antimisul arată că nu numai din punct de vedere administrativ ci și calitativ, ontologic, parohia nu este Biserică deplină ci numai în unire cu alte părți poate trăi plinătatea Bisericii. „Parohia fiind doar o parte, legată de plinătatea Bisericii, ea primește tot timpul această plinătate și se descoperă ea însăși acestei plinătăți numai în episcop și prin episcop; în acest sens, parohia depinde de episcop și, prin el, de întregul Bisericii. Pe de altă parte, darul Bisericii făcut parohiei este Euharistia, prin care fiecare parohie participă în întregime la Hristos, primește toată plinătatea darurilor harice și se identifică pe sine cu Biserica. De aici urmează și dependența Euharistiei de episcop, de încredințarea lui și, totodată, vădirea Euharistiei ca centru al parohiei și al vieții ei întregi”.

Toate acestea sunt exprimate de antimis și ne sunt reamintite de desfacerea lui pe Sfânta Masă ca act pregător pentru începerea Liturghiei credincioșilor (euharistica) la care participă și slujesc credincioșii alături de clerici și în comuniune cu episcopul pentru a aduce jertfa euharistică „cu o gură și o inimă” și pentru a primi toți darul vieții celei noi în Hristos prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului și a se arăta astfel ca Biserică, Trup al lui Hristos.